

Nepoznato i manje poznato o Franu Galoviću

DIJANA SABOLOVIĆ-KRAJINA

Ana Blažotincec, učiteljica u mirovini, koja danas živi u rodnom Sigecu, ustupila nam je za pisanje ovog članka pisanu i slikovnu građu za koju bismo mogli reći kako dodatno osvjetljava neke momente iz života književnika Fran Galovića.¹ Uz to, esej koji je naslovljena *Naši vujčeki*² sadrži reminiscencije o povezanosti između obitelji Antolić-Beruta, kojoj i sama pripada i obitelji Frana Galovića, o čemu je kao dijete i gimnazijalka slušala od članova svoje obitelji.

Spona između dvije obitelji iz susjednih sela – jedne iz Sigeca (obitelj Beruta), a druge iz Peteranca (obitelj Galović) bio je Franjo Antolić, koji se spominje u *Ljetopisu Frana Galovića*.³ U njemu piše: „1887. 20. srpnja rodio se u Peterancu (Podravina) Franjo, sin jedinac imuć-

nijih seljačkih roditelja, Stjepana Galovića i njegove žene Dore, rođ. Jadrančić.⁴ 1894. Upisao se u prvi razred seoske pučke škole u rodnom mjestu. Bio je odličan učenik. 1898. Počeo pohađati prvi razred donjogradske gimnazije stanujući za vrijeme gimnazijskog školovanja kod poštanskog činovnika Franje Antolića u Jurišičevoj ulici 29. U gimnaziji se isticao marljivim i solidnim radom te najboljim ocjenama.“

Franjo Antolić, kod kojega je u Zagrebu stanovao Fran Galović u svojim gimnazijskim danima (1898. – 1906.), bio je suprug Marije, rođ. Galović, sestre Franovog oca Stjepana. S njom se vjenčao 1879. godine. Rođen u Peterancu, radio je kao građevinski inspektor Direkcije pošte, telegrafa i telefona. Dakle, Franjo i Marija Antolić bili su teta i tetak Frana Galovića.

Franjo Antolić je istovremeno bio ujak Ivana Berute, po kojem danas nosi naziv jedna ulica u Sigecu, a koji je u koprivničkom kraju možda najpoznatiji kao autor rukopisa *Osvrt na Sigetec i Strugu: /topografsko povijesni pregled/* iz 1956. godine.⁵ Ivan Beruta je po nago-

1 Fran Galović (Peteranec, 20. 7. 1887. – Radenkovići, Srbija, 26. 10. 2014.), pjesnik, pripovjedač, dramatičar, književnik i kazališni kritičar. Istaknuti je pripadnik drugog naraštaja hrvatske moderne. Na Sveučilištu u Zagrebu završio je studij slavistike (hrvatski jezik kao glavni, a klasičnu filologiju – latinski i grčki jezik kao drugi predmet). Pripadao je mladohrvatskom, liberalnopravaškom pokretu, pa je zbog sudjelovanja u dačkom štrajku četvrti semestar studirao u Pragu (1908.). Godine 1909. dobrovoljno se javlja u vojsku, pričuvni je kadet pješake pukovnije u Sisku, 1913. godine završava studij klasične filologije i postaje namjesni učitelj II. Realne gimnazije u Zagrebu, a u travnju 1914. godine završava studij hrvatskog jezika. Bogatu književnu i kritičarsku djelatnost započeo je već za vrijeme studija, kada je pokretač i urednik pravaškog glasila *Mlada Hrvatska* (1908. – 1909.). Mobiliziran je u jesen 1914. godine, a poginuo je kao zastavnik na srpskom bojištu u Mačvi kod mjesta Radenkovići u Srbiji 26. listopada iste godine. DUJMIĆ DETONI, Dunja: *Fran Galović*. Zagreb: Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Sveučilišna naklada Liber, 1988., 8–10.

2 „Naši vujčeki“ su Franjo Antolić, brat Cecilije, prabake Ane Blažotincec i Ivan Beruta, brat Ane, bake Ane Blažotincec.

3 *Ljetopisa Frana Galovića* sastavio je i potpisao J.S. (Joža Skok), priređivač Izbranih djela Frana Galovića i autor Predgovora. SKOK, Joža: *Ljetopisa Frana Galovića // Galović, Fran. Izabrana djela* (priredio Joža Skok), Zagreb: Matica hrvatska, 1997., 37–39.

4 Ističemo da je u *Ljetopisu Frana Galovića* došlo do pogreške u navođenju djevojačkog prezimena Franove majke koje je bilo Jadanić, a ne Jadrančić.

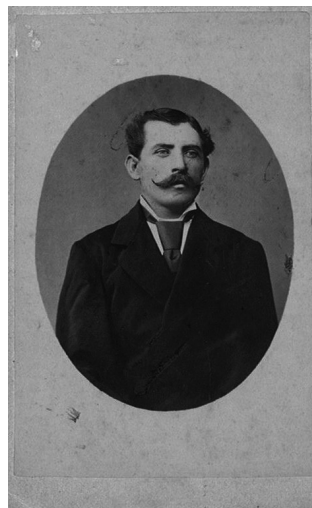
5 Ivan Beruta (Sigetec, 1888. – Zagreb, 1962.) po očevoj liniji pripadao je obitelji iz koje potječe i koprivnički župnik Josip Beruta, a po majčinoj stani obitelji Antolić iz Peteranca. Djed Tomo Antolić je bio kraljevski nadlugar, a u Peterancu je rođena njegova majka Cecilija i brat joj Franjo Antolić, građevinski inspektor pošte, telegrafa i telefona u Zagrebu. Ivan Beruta završio je pučku školu u Sigecu. Gimnaziju je pohađao u Bjelovaru, Vinkovcima (gdje je jedno vrijeme službovao brat njegove majke, Franjo Antolić) te u Varaždinu. Kada je Beruta završio studij prava u Zagrebu, Franjo Antolić ga je namjestio kod Direkcije pošte, telegrafa i telefona u Zagrebu. Beruta je potom radio u Sarajevu i Novom Sadu te je kao viši savjetnik Direkcije pošte, telegrafa i telefona u Zagrebu umirovljen 1946. godine. U mirovini je istraživao prošlost Sigeca, Drmja, Peteranca i Hlebina. Njegovom opsežnom

Sl. 1. Marija Galović kao djevojka iz Peteranca, kasnije udana Antolić (vl. Ana Blažotinec).

Sl. 2. Franjo i Marija Antolić, snimljeno u Zagrebu 12. 7. 1879. (vl. Ana Blažotinec).

Sl. 3. Stjepan Galović, otac Frana Galovića (vl. Ana Blažotinec).

voru *vujčeka* Antolića upisao gimnaziju u Zagrebu. No, u obiteljsku povijesti, koju danas svjedoči Ana Blažotinec (unuka Berutine sestre Ane, udane Blažotinec), urezao se nemio događaj. Naime, Ivan Beruta u gimnazijskim danima nije mogao stanovati kod rođaka Franje Antolića u Zagrebu zato što je on već *na stanu i košti* imao Frana Galovića. O tim iznevjerenim očekivanjima, kojih se nije mogao riješiti do kraja života, jer je višekratno mijenjao mjesta gimnazijskog školovanja i patio od daleke odvojenosti od doma, Beruta piše u predgovoru svojem rukopisu o prošlosti Sigeca i Struge: „*Nakon završene osnovne škole u mom rodnom mjestu (Sigecu, op. a.), upisao sam se po nagovoru ujaka na realnoj gimnaziji u Bjelovaru, jer mi nije bilo moguće, da kod njega u Zagrebu ostanem na košti i stanu, budući da je već na izdržavanju imao nećaka svoje supruge Marije rođ. Galović – Frana Galovića, kasnije poznatog profesora, Hrv. književnika i pjesnika. Tako sam se onda troškom mojih roditelja i potporom ujaka dalje školovao...*“

Kao što je već spomenuto, Fran Galović je kod tetka Antolića stanovao od 1898. do 1906. godine kada je završio gimnaziju, položio maturalni ispit i na Zagrebačkom sveučilištu upisao studij slavistike (hrvatski jezik kao glavni, a klasičnu filologiju – latinski i grčki jezik kao drugi predmet). Tada se preselio stricu Josipu Galoviću, u Ilicu br. 176, gdje je stanovao sve do mobilizacije potkraj kolovoza 1914. godine.⁶ Evo kako je to novo mjesto Galovićevog stanovanja zabilježio Julije Benešić, priređivač posthumno objavljenih *Sabranih djela*: „... Sjedio je u maloj sobi u stričevoj jednokatnoj kući (Ilica 176) s jednim prozorom, koji gleda prema jugu, za malenim pisaćim stolom s jednom ladicom, punom papirica, pisama i sa škatuljom, u kojoj je čuvao službene dokumente. Za leđima mu je bio krevet, a nad stolićem stari sat i slike: u sredini Heine. Na velikoj stelaži knjige, većinom hrvatske, pa strane: Poe, Schiller, Ibsen, Hamlet i filološka djela.“⁷

Fran Galović je ostao u kontaktu s tetkom Antolićem i nakon smrti svoje tete Marije i s njegovom drugom suprugom Jozefinom (Josipom, Pepicom) rođ. Zerjavić, s kojom je živio u vili na Pantovčaku 21. Niti u braku s novom suprugom Franjo Antolić nije imao djece. On

građom služili su se suvremeni istraživači prošlosti ovih podravske naselja. Berutin rukopis ni do danas nije u cijelosti objavljen. U Sigecu je u svibnju 2015. godine objavljen kao knjiga dio rukopisa koji se odnosi na ovo mjesto. BERUTA, Ivan: *Osvrt na Sigetec i Strugu / topografsko povijesni pregled /*. Sigetec: Udruga Sigeko srce, 2015.

6 SKOK, Joža: Nav. dj., 37.

7 BENEŠIĆ, Julije. *O životu i radu Frana Galovića // Galović, Fran. Pjesme* (ur. Julije Benešić), Zagreb: Binoza, 1940., 9.

Sl. 4. Fran Galović na fotografiji iz albuma obitelji Antolić (vl. Ana Blažotinec).

je umro 1924. godine, a njegova udovica Jozefina 1941. godine. Sahranio ju je, čitamo iz osmrtnice, „natsavjetnikravateljstva pošte, brzjava i brzoglasa“ Ivan Beruta. Prema Ani Blažotinec, rođake Jozefine Antolić, koji su naslijedili vilu na Pantovčaku 21, „nisu zanimale knjige i papiri“ pa je taj dio ostavštine Antolićevih ustupljen Ivani Beruti, između ostaloga i za istraživački rad o Sigecu i okolici. Nakon što je Ivan Beruta preminuo 1962. godine, u posjed njegove obitelji u Sigecu, a danas Ane Blažotinec, kćeri njegovog nećaka Franje, dospio je rukopis o povijesti Sigeca, pisan pisaćim strojem, ali i album fotografija obitelji Franje Antolića, od kojih najstarije datiraju od 1870-ih godina. Album je ogledni primjer života dobrostojeće zagrebačke građanske obitelji. U njemu se, uz brojne fotografije članova obitelji Franje Antolića, nalaze i fotografije obitelji njegove prve supruge Marije, rođ. Galović s kojom se vjenčao 1879. godine, njezinog brata Stjepana, oca Frana Galovića, kao i jedna fotografija vrlo mladog Frana Galovića.

Među ostavštinom Franje Antolića, koju danas čuva Ana Blažotinec, nalaze se knjige koje je Fran Galović s posvetom poklonio tetku Antoliću i njegovoj drugoj supruzi Jozefini– Tamaru 3. 11. 1907., kao i *Začarano ogledalo* u svibnju 1913. s riječima:

„Mojem dragom tecu!
U Zagrebu, u maju 1913.
Fran Galović“

U ostavštini se nalaze i dvije razglednice, koje je Antolićevima poslao Fran Galović s manevara 1910. i 1913. godine, a koje do sada nisu bile poznate široj javnosti. Jedna je naslovljena na „Milostivu gospodju Jozefinu Antolić, suprugu pt. nadzornika“, a poslana je iz Uljanika 4. rujna 1910. godine sa sljedećim tekstom: „Da ne rečete, da sam pozabil u manevru na sve, izvolite primiti oboje najljepši pozdrav!

Vaš
Fran Galović“

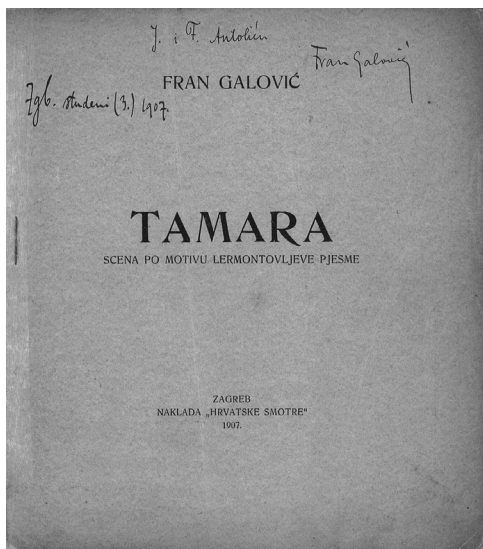
Druga razglednica, koju je Fran Galović poslao iz Nove Gradiške 16. kolovoza 1913. godine naslovljena je na „Vele cijenjenog gosp. Franju Antolića“ sa sljedećim tekstom:

„Oprostite, šte se nisam došao oprostiti, ali imao sam toliko trčanja, da mi nije bilo moguće. Sada sam ovdje već tjedan dana, a početkom drugog tjedna idemo dalje.

Primitite najljepši pozdrav
Vaš

Fran Galović“

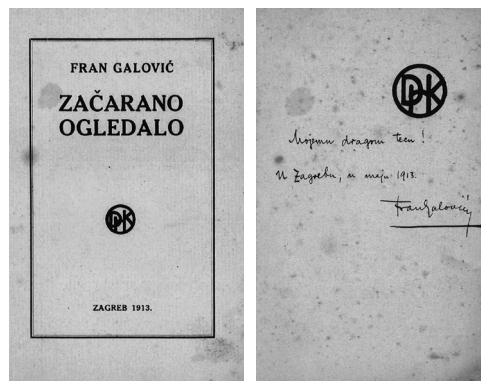
Kada je Fran Galović poginuo 26. listopada 1914. godine, njegovo mrtvo tijelo dopremljeno je u Zagreb. Privremeno je sahranjen u obiteljskoj grobnici Antolićevih, pod arkadama na zagrebačkom Mirogoju, gdje je već počivala njegova teta Marija Galović. Na novo grobno mjesto Galovićeви posmrtni ostatci prebačeni su tek 1924. godine, kada je umro njegov tetak Franjo Antolić. Sahrani je prisustvovao i otac Ane Blažotinec, tada petnaestogodišnji Franjo Blažotinec zajedno sa svojom bakom Cecilijom, sestrom pokojnika te majkom Anom i njenim bratom, a svojim *vujčekom*, Ivanom Berutom (pokojnikovim nećacima). O tome sprovodu Franjo Blažotinec je kasnije pričao svojim potomcima, pa tako i kćerki Ani Blažotinec, koja nam prenosi svoja sjećanja. Naime, u povijesti obitelji Blažotinec prepričavao se kao izuzetno težak i mučan, pa čak i jeziv trenutak kada se iz grobnice pod mirogojskim arkadama izvlačila vojnička, metalna raka s posmrtnim ostacima Frana Galo-

Sl. 5. Posveta Frana Galovića teti i tetku Antolić na *Tamari*, Zagreb, 3. 11. 1907. (vl. Ana Blažotincec).

vića kako bi se na to mjesto stavio lijes Franje Antolića do njegove prve supruge Marije. Stjepanu Galoviću, Franovu ocu, jako se zamjeralo što je dopustio da prođu tolike godine od sinove smrti kako bi mu našao novo grobno mjesto, kako Ana Blažotincec kaže, „uz sve bogatstvo koje je naslijedila obitelj Galović od rođaka, bogatog viteza Martina Imbriševića, koji je pronašao krunu kralja Stjepana, a nije imao svoju djecu.“⁸

8 Na groblju u selu Peteranec nalazi se nadgrobni spomenik koji je Martin Imbrišević podigla „zahvalna mu sestrična“ Bara Galović. Martin Imbrišević (Peteranec, 1801. – Peteranec, 1880.) u vojsci je služio od 1801., a 1848. godine sudjelovao je u bitkama u Italiji. Godine 1853. je u okolici Oršove u Rumunjskoj uspješno vodio potragu za kraljevskim insignijama i krunom sv. Stjepana, koji su nestali 1849. godine. Zbog toga je odlikovan visokim Redom željezne krune III. razreda i imenovan vitezom s pridjevkom „od Alliona“. Nakon što mu je Franjo Josip I potvrdio plemstvo 1861. godine, kruna sv. Stjepana postala je sastavnim dijelom njegova obiteljskog grba. Josip Galović, podrijetlom iz Peteranca, darovao je 1930. godine grbovnicu M. Imbriševića Hrvatskom povijesnom muzeju u Zagrebu. Prema povjesničaru Hrvoju Petriću, Imbrišević je na obroncima Bilogore imao svoj vinograd. PETRIĆ, Hrvoje: *Martin Imbrišević – Peterančanin koji je postao „Vitez od Alliona“* // *Scientia Podraviana: glasilo Povijesnog društva Koprivnica XXIV/26, 2012.*, 46–47. Voditeljica knjižnice Muzeja grada Koprivnice, Božica Anić, također piše o Martinu Imbriševiću, a pri tome se poziva na tekst dr. Leandra Brozovića koji je objavljen u *Koprivničkom Hrvatu* od 17. veljače 1929. ANIĆ, Božica: *Tragom jednog naslova* // *Scientia Podraviana: glasilo Povijesnog društva Koprivnica XVIII/20, 2006.*, 27–28.

Sl. 6. Naslovnica knjige *Začarano ogledalo* Frana Galovića i posveta tetku Franji Antoliću (vl. Ana Blažotincec).

Ana Balažotincec čuva i nekrolog pod naslovom *Pali hrvatski junak Fran Galović*, koji je objavljen 1914. godine u *Ilustrovanom Listu*, broj 45, str. 1066:

„Dne 26. listopada pao je na bojištu u Srbiji jedan od najboljih hrvatskih mladih pjesnika *Fran Galović*, profesor zagrebačke II. realne gimnazije i zastavnik u pričuvu 27. domobranske pješ. pukovnije.

Bio je to pravi, rodjeni pjesnički talenat. Njegove pjesme, naročito soneti, njegove pripovijesti i drame odaju snažan duh, dubok um, veliku naobrazbu i zamjernu marljivost.

U Galoviću gubi lijepa hrvatska knjiga radnika, koji bi ju bio obogatio sjajnim djelima.

Fran Galović se rodio se 19. srpnja 1887. u Peterancu. Gimnazijske i sveučilišne nauke apsolvirao je u Zagrebu. Prve njegove – dakako sasvim početničke – pjesme padaju još u god. 1903., kad je u *Hrv. Pravu* štampao nekoliko elegičkih distiha u spomen otkrića Starčevićeva spomenika u Šestinama. Kasnije, kad je počela izlaziti *Hrvatska Smotra*, postao je Galović jednim od njezinih najmarljivijih suradnika, pa je ondje štampano mnogo njegovih pjesama, nekoliko novela i dvije drame. Osim u *Hrv. Smotri* suradjivao je Galović i u *Savremniku*, *Vijencu*, *Hrvatskom Kolu*, *Do maćem Ognjištu*, *Prosvjeti*, *Zori*, *Književnom prilogu*, *Sutli*, *Hrvatskoj Pozornici*, *Hrvatskom Pravu*, *Hrvatskoj* i *Mladaj Hrvatskoj*, koju je u društvu s nekolicinom prijatelja pokrenuo i bio je kroz tri godišta urednikom.

U kr. zem. hrvatskom kazalištu prikazivana je god. 1907. njegova *Tamara* (scena po motivu Lermontova) i *Grieh* (drama u 1 činu), a god. 1908. *Mors regni* (trilogija). – Njegove su dramске stvari još: vizija u 1 činu *Pred smrt* (štam-

Sl. 7. Razglednica koju je Galović poslao s manevara Jozefini i Franji Antolić iz Uljanika, 4. 9. 1910. (vl. Ana Blažotinec).

Sl. 8. Razglednica s Domobrantskom vojarnom u Novogradiški koju je Galović poslao tetku Antoliću, 16. 8. 1913. (vl. Ana Blažotinec).

pana u 'Savremeniku' od godine 1913.) i 'Marija Magdalena' (misterij u 3 čina s epilogom), koja se nalazi još u rukopisu. Društvo hrvatskih književnika izdalo je njegovu novelu 'Zaćarano ogledalo'. Galović je u njoj pokušao podati fantastičnu sliku prelaza iz života u smrt.

Kako je Fran Galović bio ljubljen i štovan, dokazom je njegov pogreb na 31. listopada. Tijelo je njegovo bilo iz Srbije prevezeno u Zagreb, gdje je najprije ležao u jednom vagonu, zelenilom iskićenu, a odatle je prevezeno gradom na Mirogaj, na vječno počivalište. Na pogrebu su se našli mnogi i mnogi najviši vojni i civilni dostojanstvenici, narodni zastupnici, odaslanici književnih društava, prijatelji i znanci pokojnikovi te ostalo mnogobrojno općinstvo.

Slava Franu Galoviću u hrvatskom narodu! Laka mu bila hrvatska zemljica, koju je žarko ljubio!⁹

Literatura

- ANIĆ, Božica: *Tragom jednog naslova* // Scientia Podraviana: glasilo Povijesnog društva Koprivnica XVI-II/20, 2006., 27–28.
- BENEŠIĆ, Julije. *O životu i radu Frana Galovića* // Galović, Fran. *Pjesme* (ur. Julije Benešić), Zagreb: Binoza, 1940., 9.
- BERUTA, Ivan: *Osvrt na Sigetec i Strugu /topografsko povijesni pregled/*. Sigetec: Udruga Sigečko srce, 2015.
- DUJMIĆ DETONI, Dunja: *Fran Galović*. Zagreb: Zavod za znanost o književnosti Filozofskog fakulteta u Zagrebu, Sveučilišna naklada Liber, 1988.
- *Pali hrvatski junak Fran Galović: nekrolog Franu Galoviću* // Ilustrovani List, 45, 1914., 1066.
- PETRIĆ, Hrvoje: *Martin Imbrišević – Peterančanin koji je postao „Vitez od Alliona“* // Scientia Podraviana: glasilo Povijesnog društva Koprivnica XXIV/26, 2012., 46–47.
- SKOK, Joža: *Ljetopisa Frana Galovića* // Galović, Fran. *Izabrana djela* (priređio Joža Skok), Zagreb: Matica hrvatska, 1997., 37–39.

9 *Pali hrvatski junak Fran Galović: nekrolog Franu Galoviću* // Ilustrovani List, 45, 1914., 1066.